

55

Biblioteca de Santa Cruz

Estanto 13
Tabla 4
Número 12610

12.610

CENSURA

neralis contra errores, quib⁹ recentes hæretici sacram
scripturam asperferunt, edita a supremo senatu In-
quisitionis aduersus hereticam prauitatem & aposta-
siam in Hispania, & aliis regnis, & dominiis Cesareæ
Magestatis constituto.

Pincia.

Ex officina Francis. Ferdinan. Corduben.

Cum priuilegio Imperiali.

Tallada en quarenta maravedis.

Pedro de Tapia

RO quanto por parte de vos Francisco fernandez de Cordoua impressor, vezinodesta villa de Valladolid, me a sido hecha relació, q̄ visto porel muy Reuerendo inchrsto padre Arçobispo de Seuilla, inq̄sidor general en n̄ros reynos y señorios, y los del n̄ro cōsejo, de la sancta y general inquisiciō. Los errores q̄ muchas impresiones de las Biblias q̄ ay en estos reynos tienē, las auia hecho ver y examinar en las vniuersidades de Salamāca y Alcalá, y por otras personas doctas q̄ en n̄ra corte residia, para q̄ porellos vistos los dichos errores, se enmēdasen y quitasē d̄llas, y q̄ auiedo se platicado y cōferido diuersas vezes cerca dello, se auia hecho cierta Cēsura, por la q̄l se notā los errores q̄ en ellas ay. Que nos suplicauades y pediades por merced vos diessemos licēcia y facultad, para q̄ vos o quiē v̄ro poder ouiere y no otra persona pudieffe imprimir y veder la dicha Censura, por tiēpo de diez años primeros siguientes, o como la nuestra merced fuesse. Y yo acatando lo fuso dicho y considerando lo mucho que importa al seruicio de nuestro señor y mio, y bien vniuersal dela religion christiana, que la dicha Cēsura se imprima, por fer cosa q̄ con tanta deliberacion y acuerdo se a hecho, tuue lo por bien. Y por la presente os doy licencia y facultad para que vos o quiē vuestro poder hauiere, y no otra persona, durante el tiempo de los dichos diez años, que corran y se cuentē desde el día de la data de esta nuestra cedula, podays imprimir y veder la dicha Censura, durante el qual dicho termino mando y prohibo a todas y qualesquier personas de todos n̄ros reynos y señorios, q̄ no puedan imprimir ni vender ni traer de fuera a ellos la dicha cēsura. So pena q̄ si las imprimierē o vendieren ayan perdido y pierdā todas las q̄ h̄uierē impriendo y tuuierē pavēder, y mas incurrā en pena de cient ducados para la n̄ra camara. Cō tanto q̄ no podays veder cada vna de las dichas Censuras por mas precio de quarenta marauedis. Y mandamos a los del nuestro consejo, y a todas y qualesquier justicias, de los dichos nuestros reynos, que guarden y cumplan esta nuestra carta y contra ella no vayan ni passen, ni consientā yr ni passar agora ni en ningun tiēpo ni por alguna manera. So pena dela nuestra merced y de diez mil marauedis para la nuestra camara, a cada vno que lo contrario hiziere. Fecha en la villa de Valladolid. A siete dias del mes de Agosto, de mil y quinientos y cinquenta y quatro años.

La princesa.

Por mandado de su magestad. Su Alteza en su nombre.

Juan Vazquez.

ERDINANDVS de Valdes mi-
seratione diuina archiepiscop^o Hispalēsis
Inquisitor apostolicus generalis, contra
Hæreticam prauitatem & apostasiam, in
cūctis regnis & dominiis Ioannæ reginæ,
ac Carolo imperatori & regi, dominis no-
stris subiectis, & c. Vniuersis & singulis ecclesiis, mona-
steriis, collegiis, vniuersitatibus, ac singularib⁹ personis,
cuiuscumq³ status, cōditionis, præeminētia, in dictis re-
gnis & dominiis existentibus, salutem & gratiam. Noueri-
tis, quod vbi primū ad nos peruenit, a plerisq³ & variis re-
gionibus importatos esse in hæc ipsa regna complures li-
bros, variis & diuersis prælis excussos, multis vitiis, erro-
ribus, ac hæresibus refertos, in graue damnum & offen-
sam Orthodoxæ fidei, ac Christianæ religionis: curauimus
diligenter vt ipsi libri exquirerentur, atq³ addimerentur tã
a collegiis & vniuersitatibus, quam a bibliopolis, & aliis
personis singularibus, penes quos eiusmodi libri essent ac
reperirentur, atq³ per edictū publicum cautum est, ne eius-
modi libri venundarentur, ne ue aliquis eisdem vterentur.
Signanter autem interdiximus Biblias, & Testamēt noua
seorsum excussa & impressa ab aliis libris Bibliorum, quo
ad videlicet visis excussisq³ erroribus in eisdem contētis,
decretum ac diffinitum fuisset per viros tum probos, tum
doctos, quid esset hereticū, aut infide suspectum, vel ma-
le sonans, & cuius lectio minus esset conueniens, aut alio-
quin offēdiculum & scandalum inter Christi fideles ge-
neraret. Idq³ omne mature in Cōsilio generalis inquisitio-
nis tractaretur, ac discerneretur quid de eiusmodi libris fa-

ciendum aut alias provide de hac re statuendum esset.
Et quoniam his diligēter peractis, interceptæ fuere plerū-
q; Biblię variarū excursionū, in quib⁹ multi errores inueni-
unt, præsertim in summariis, & additionib⁹, & indicib⁹ ali-
quot, maxime autē in Bibliis quæ ab anno millesimo quin-
gētesimo vigesimo octauo vsq; ad hæc tēpora prodierūt,
atq; itidem in ipsis eisdem testamentis nouis seorsum a Bi-
bliis impressis, in quibus quidem Bibliis aut nouis testa-
mētis, quæ ab eodem tempore ad hunc vsq; diem sunt ex-
cussa, inueniuntur multi errores, & loca improbata, non
legēda, nec cōmunicāda fidelib⁹ christianis: quā obrē iu-
re optimo præcipi a nobis poterat vt huiusmodi libri oēs
quibus tales errores insunt, vel cōscinderentur, vel cōcre-
marētur, ita vt nullatenus apparerent. Verumtamē con-
siderātes eiusmodi errores in ipso textu sacræ paginæ nō
inueniri, sed tantū in summis, sumariisq; additionib⁹, &
indicibus, vt superius dictum est, præterea numerum ea-
rundem Bibliarum ingentem esse, q; multæ ecclesiæ,
monasteria, vniuersitates bibliopole, ac singulares perso-
næ conqueruntur, dicentes se graui damno affici, si eiusmodi
libri omnino eisdem addimerentur, aut destruerentur.
Re diligenter tractata in senatu generalis inquisitionis, cō-
silio etiam multorum doctorum virorum tam ex uniuersi-
tatibus Salmanticensi, & Complutensi, q; aliorum insi-
gniū locorum, ac deinde delata ad Serenissimum princi-
pē Philippū, regnorū prefatorum gubernatorē, ac domi-
nū nostrū: eius autoritate decretū est, Censuram quam-
dā fieri, quā indicarētur, & annotarētur in ipsis Bibliis &
Testamētis nouis, loca omnia, quibus insunt errores, aut

verba suspecta, vt videlicet eiusmodi locis exemptis, vel deletis & omnino oblitteratis ita vt minime legi possint, ordine & forma infra scriptis, permitterentur haberi, ac legi. Biblię ipsę, ac Testamenta noua quę huc vsq; in præfatis regnis & dominiis inueniuntur. Hac tamen lege, vt post hac non liceat importari aut vendi alia quępiam ex antedictis excussionibus contaminatis. Quibus omnibus visis, decretum fuit: super hoc dari & promulgari debere has nostras literas siue edictum, vna cum ipsa Censura, tenoris sequentis.

¶ Primum igitur statuimus, & ordinamus, vt nulla ecclesia, Monasterium, Collegium, Vniuersitas, aut persona singularis, in ipsis Regnis & dominiis existens, cuiusuis status, conditionis, aut præeminentię fuerit præsummat, habere, legere, aut videri aliquā Bibliam aut Testamentum nouum exnotatis in ipsa Censura, dictarum impressionum deprauatarum, quę delata & importata sint vsq; ad hæc tempora, in ipsa regna & dominia, nisi prius eadem exhibuerit. Inquisitorib; loci & districtus vbi ipse extiterit, seu personę aut personis ab ipsis ad hoc deputatis, seu deputandis, aut Episcopo dioeceseos, vel eius officiali, aut vicario generali, quo videlicet deleant, oblitterent, ac adimant ex huiusmodi libris notatis per ipsam Censuram, indices, loca, & summaria, deprauata, & suspecta ita vt minime legi possint, atq; hoc fiat actis publicis coram notario & testibus, die, mense, & anno additis. Idq; facere teneantur infra sexaginta dies post publicationem literarum nostrarum, & Censurę, factam in metropoli, vel ecclesia cathedrali, vel in aliquo alio loco publico cu-

iulq; diocesis Episcopatus vel ciuitatis. In libris tantum qui de presenti reperiuntur in prefatis regnis & dominiis Adq; hoc ipso prestito deinceps possint habere & legere eadem volumina, ipsiq; vti: quæ si intercepta aut secreta fuerint, emendata ac repurgata restituantur suis dominis. Volumus autem Bibliã Lutheriã impressã per Rubertũ Stephanum cum duplici translatione vulgata & noua, & cũ apostillis Batabli in mediocri forma, anno Millesimo quingentesimo q̄dragesimo quinto, a nemine possideri, nec minus legi Testamentum nouum eiusdem, quod quidem refertum est tot erroribus, vt comode emendari aut deleri non possint. Ceterum vetus Testamentum eiusdem Bibliæ cum suis scholiis permittitur haberi & legi, id q̄ emendatũ iuxta normam Censuræ, & absq; ipso Testamento nouo & non alias. Præterea volumus & iubemus, q̄ de cetero nullus Bibliopola, nequæ alius quispiam presumat in vehere in prefata regna & dominia, vbi nos Inquisitoris generalis munere fungimur, Biblias vel Testamenta noua dictarum excussionum improbatarum, vel aliarum quæ in se contineant aliquot errores, etiam si ipsi iidem errores sint delecti, & oblitterati iuxta formam Censuræ, alioquin penis subiacerere se sciant, quas paulo post hic constituemus.

¶ Vt autem omnibus constet que Biblię & Testamenta noua sint ex nouiter importatis in ipsa regna & dominia contra nostrum decretum, volumus vt in omnibus Bibliis & testamentis nouis, post delectos & oblitteratos errores, addantur in fine vel in principio ipsorum librorum acta publica, testantia quo die mense & anno emendatus &

redditus fuerit eiusmodi codex, quæquidema cta subscri-
bat Inquisitor, vel eius Commissarius ad id deputatus, &
notari^o coram quo res agetur, vel quiuis ex dictis Episco-
pis aut vicariis generalibus ipsius diocesis, vbi ipse exti-
terit, cū notario: quod fieri debeat in qualibet diocesi, &
Episcopatu infra sexaginta dies post promulgatas has no-
stras litteras & edictum, vt dictum est. Quæ autē Biblia
vel Testamentum nouum ex prohibitis apud aliquem re-
perientur elapso termino præfato, quæ nō sint eodem mo-
do consignata, existimētur ex nouiter importatis impre-
fata regna & dominia, subeantq; domini eandem pœnam
quam per has litteras illis constituimus qui similes libros
in hæc regna inuexerint, vtiq; in eos & eorum bona infligendam.

¶ Decernim^o autē & statuim^o, vt quisquis sit, quocūq; sta-
tu, gradu, ordine, & cōditione, quacūq; dignitate preful-
geat, apud quem inuenta fuerint aliqua aut Bibliorum,
aut noui Testamenti volumina, in quibus predicti erro-
res deleti, aut obliterati non habeantur, aut non sin subla-
te summæ, & indices, quos tolli iussimus, aut deniq; ea
reiecta non fuerint, quæ refecanda amputandaq; decreui-
mus post elapsos sexaginta dies a publicatis nostris literis,
quos iuxta iuris formam & ordinem, per vicenos, ac vi-
cenos, & vltimum pro tertio ac postremo, legitima & cō-
suetu canonica præmissa admonitione assignamus, is inq;
quisquis fuerit in maiorem excommunicationem latæ sentē-
tiæ eo ipso quod contra fecerit incurrat, atq; in super in eū
procedatur tanq; de hæresi suspectum, & preter amissio-
nem libr orū, quos ita retinuerit deprauatos, mulcietur pe-

na viginti ducatorum, quorum tertia pars cedat denunciā
ti, tertia huius sacri officii sumptibus, reliqua vero tertia
iudici, qui de eare sententiam tulerit. Eandem etiam penā
irrogari mandamus Bibliopolis, aut aliis quicunq; post
hanc nostram prohibitionem predictas Biblias, aut nouū
Testamentum importauerint in dicta regna, & dominia
curę nostre comissa, quamuis iidem errores (vt supra dixi
mus) in illis oblitterati sint, aut aboliti.

¶ Item precipimus, vt is cui curę fuerit corrupta illa lo-
ca delere, aut oblitterare, addereq; in super acta codicibus,
& subscribere: pro sua & notarii opera in singulas Biblias,
tantum accipiat dimidium argenteum, pro singulis autē
nouis Testamentis, octo dipondia, idest, quartam partem
vnius argentei, monetæ regnorum Castellæ.

¶ Ad hæc volumus & iubemus, vt Tipographus, aut Bi-
bliopola qui vendiderit ipsam Censuram, non pluris vē-
dat quadraginta marapetinis regia sanctione taxatis, pena
viginti ducatorum, sumptibus sancti officii applicāda, p
qualibet Censura vltra pretium taxatum vendita.

¶ Vt autem vniuersa hæc & singula a nemine ignorari
possint, sed omnibus nota & manifesta sint: precipimus &
mandamus reuerendis Inquisitoribus, tam huius oppidi
Vallesoteti, quam aliorum quæcunq; dictis regnis & do-
miniis clauduntur, vt hoc nostrum decretum & Censurā
publicari quisq; faciat in vniuersis officii sui locis, præser-
tim in ecclesiis cathedralibus, & aliis ecclesiis & monaste-
riis, in suggestib⁹, per verbi deicōcionatores, achademiis,
& publicis Bibliothecis, & quoties eadem loca visitaue-
rint, edicto suo mulctā ac penam indicant, omnibus & sin-

gulis qui prædictas Biblias aut noua Testamēta suppresserint, occultauerit, aut quoquo modo habuerit, Similiter & iis, qui vt cunq; sciuerit eadem supprimi, occultari, aut quo modo haberi apud aliquem priuatum hominem, aut in ecclesiis, monasteriis, collegiis, achademijs, aut deniq; alio loco & nō simul rem cognitam ad eosdem inquisitores detulerint, quos p̄nis & Censuris quibus magis visum fuerit expedire, admoneant & adstringant, & vniuersos puniant, qui aliquomodo aut ratione redarguētur deliquisse, p̄nas cōstitutas ab eisdem seuerissime exigētes. In cuius fidei testimonium præsentis litteras manu nostra subscriptas, & per secretarium sanctæ generalis Inquisitionis consilii refrendatas, concedimus. Datis in oppido Vallefoleti, die. xx. mensis Augusti, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo quarto.

F. Hispalen̄.

Demandato Illustrissimi Domini mei Archiepiscopi

Petrus de Tapia.

ON Fernãdo de Valdes. Por la missera
ciõ diuina, Arçobispo de Seuilla, Inquisi
dor general apostolico, contra la heretica
prauidad y apostasia, en todos los reynos
y señorios dlareyna Doña luana, y del Em
perador y rey dõ Carlos nros señores, ato
das las yglesias, monesterios, y collegios, y vniuersidades
y personas particulares, de q̄lquier estado, cõdiciõ, y prehe
minẽcia q̄ seã, en los dichos reynos y señorios. Salud y gra
cia. Sabed q̄ auiedo venido a nra noticia, q̄ a los dichos
reynos y señorios se hauiã traydo de otras diuersas partes
muchos libros impressos de differẽtes imp̄ssiones, cõ mu
chos vicios y errores, re pbados y hereticos, escãdalosos
y mal sonãtes. En grã daño y offensa de nra religion chri
stiana, Mandamos poner diligencia para que se buscassen
y recogiesse, assi de poder de los libreros y otras personas
particulares que los tenian, como de collegios, y vniuer
sidades. Y se mando por edictos publicos que no se ven
diessen ni se v fãse dellos, Specialmente las Biblias y Testa
mentos nuevos, que vienen impressos por si, apartadamẽ
te delos otros libros delas Biblias; hasta en tãto que vistos
y examinados, los errores que en ellos se contenian, se
aueriguasse y determinasse por personas de letrasy con
ciencia lo que era heretico, escandaloso, o mal sonante, y q̄
de leer se traya, o podria traer inconuenientes o escandalo
entre los fieles christianos, y se platicase y conf eriesse en el
confeio dela general inquisiciõ, lo que delos dichos libros
se deuia hazer, o sobre la dicha razõ se deuriaprouer. Y
por q̄ hechas las dichas diligẽcias se hã tomado muchas Bi

blías dediuerſas impſſiones, en las quales ſe hallã muchos errores, eſpecialmēte en los ſumarios y e las adiciones y en algunos repertorios, y ſeñaladamēte en las Biblias q̄ ſe hã impſſo d̄s de el año de mill y çniētos y veynte y ocho aeſta pte, yaſſi miſmo en los dichos Teſtamētos nuevos q̄ vienē impſſos por ſi apartadamēte d̄ los otros libros d̄ la Biblia, en las q̄ les dichas Biblias y Teſtamētos nuevos, impſſos d̄ dicho t̄po aca, ſe hallan muchos errores y coſas repua das q̄ no cōuiene q̄ ſe veã ni comuniq̄n entre los fieles chri ſtianos. Por lo q̄l ſe pudiera iuſtamēte mãdar y vedar q̄ to dos los dichos libros en que aſſi ay los dichos errores, ſe raſgaſen/o q̄ maſ ſe, de manera q̄ no ſe pudiēſſen comuni car. Mas auida cōſideraciō a q̄ los dichos errores no ſe ha llã en el texto d̄ la ſagrada ſcriptura. Si no en ſumarios y a diciones y repertorios (como dicho es) Ya q̄ el numero de llas es grãde. Y muchas p̄ſonas y iglesias, y monesterios, y vniuerſidades, y libreros, ſe hã q̄xado diziēdo q̄ recibirĩã mucho d̄trimēto ſi los dichos libros ſe les ouieſſe de q̄tar y perder ſe o deſtruyr ſe d̄l todo. Deſpues de auer ſe platica do y cōferido en el cōſeio d̄ la general Inq̄ſiciō. Y viſto por muchas p̄ſonas doctas, aſſi d̄ las vniuerſidades d̄ Salamãca y de Alcala, como de otras ptes. Y cō cōſulta del p̄ncipedō Philippegouernador d̄ los dichos reynos, n̄ro ſeñor, fue a cordado q̄ ſe hizieſſe cierta Cēſura en q̄ ſe ap̄taſen y nota ſen todos los lugares en q̄ en las dichas Biblias ay herro res y palabras ſoſpechoſas, y q̄ aq̄llos lugares q̄tados, o te ſtados, de manera q̄ no ſe pudiēſſen leer, por la orden y for ma de yuſo contenida, ſe permitiēſſen tener y leer las di chas Biblias y Teſtamentos nuevos, que haſta agora

se hallassen en los dichos reynos y señorios. Con que no se pudiessen traer a ellos: ni meter, ni vender otras de las dichas impressiones que assi son contaminadas. Lo qual todo assi visto, se acordo que sobre ello se diese y promulgasse iuntamente con la dicha Censura, de los lugares damnados y sospechosos la carta y edicto del tenor siguiēte.

¶ Primeramente ordenamos y mandamos que ninguna yglesia, ni monesterio, ni collegio, ni vniuersidad, ni persona particular de todos los dichos reynos y señorios de qualquier estado condicion o preheminencia que sean, sea osado de tener, ni leer, ni vender ninguna de las dichas Biblias o nueuos Testamentos, que en la dicha Censura se notan, de las dichas impressiones por deprauidas, que hasta agora se han traydo o metido en los dichos reynos, sin que primero las lleuen o presenten ante los Inquisidores del partido o distrito donde se hallaren, o ante la persona o personas que por ellos para ello, se diputaren onõbraren, o ante el Obispo del obispado/ o su prouisor: o vicario general, para que testen o quitē de los dichos libros que assi estan notados por la dicha Censura, los lugares, sumarios, y repertorios deprauidos y sospechosos, de manera que no se puedan leer, por auto ante vn notario autentico, con dia y mes y año. Lo qual puedan hazer hasta lesenta dias despues desta nuestra carta y Censura publicada, en la cabeça del partido o yglesia cathedral, o en otro qualquier lugar publico, del obispado: en los libros que de presente se hallaren en los dichos reynos y señorios, y no en otros, y cumplido esto, las puedan tener y leer, y vfar dellas, y las que estã tomadas o secretadas, se buelua assi

emendadas a sus dueños. Con tanto que la biblia impresa en Paris, por Roberto Estephano, con dos traslaciones, vulgar y nueva, y con la Apostilla de Batablo, en mediana forma, impressa el año de mill y quinientos & quarenta y cinco. Ninguno la pueda tener ni leer el testamento nuevo della, por estar como esta lleno de muchos errores, que buenamente no se puede emendar ni testar, y lo del testamento viejo de la dicha Biblia con sus Apostillas, se permite tener lo y leerlo emendado & testado conforme a la dicha censura, y sin el dicho testamento nuevo, y no de otra manera.

¶ Otro si, mandamos que de aqui adelante ningun librero, ni mercader de libros, ni otra persona alguna sea osado a traer a los dichos reynos & señorios: dōde nos exercemos el officio & cargo de inquisidor general, biblias o testamentos nuevos de las suso dichas impressiones de prauadas o de otras que contengan algunos errores, aunque los traygan borrados en la forma que agora se mandan borrar los errores de las Biblias y testamentos nuevos que al presente ay en estos reynos. So las penas en esta prouision contenidas. Y para que conste & se sepa quales de las dichas Biblias & testamentos nuevos son de las nueuamente traydas a los dichos Reynos & señorios, contra nuestra prohibicion, Ordenamos que en las Biblias & testamentos nuevos, despues de hauer se borrado, los errores que tienen se ponga al cabo / o al principio de los dichos libros, yn auto en que se diga & testifique. Como a tantos dias de tal mes y tal año se testo & boluio el dicho libro, y le firme el inquisidor o la perso-

na a quien lo cometiere, y el notario ante quien passare, o qualquiera de los dichos obispos o sus vicarios generales de la diocesi donde se hallare y vn notario, lo qual se haga en cada diocesi y obispado, dentro de sesenta dias despues de la publicacion de esta nuestra prouission (como dicho es) y la Biblia o testamento nueuo de los prohibidos, que se hallaren en poder de alguna persona: passado el dicho termino sin el dicho auto, sean visto ser de los nueuamente traydos a los dichos reynos, & incurra el que los tuuiere en la pena contenida en esta nuestra prouision contra las personas que nueuamente los truxieren o metieren en estos dichos reynos. La qual se execute en sus personas y bienes.

EY mandamos que si alguna persona de qualquier qualidad y condicion, orden, y preheminencia que sea, tuuiere y se hallare en su poder algunas de las dichas Biblias de prauadas y prohibidas por el sancto officio de la inquisicion, Sin tener en ellas borrados todos los lugares que en ellas huuiere hereticos o sospechosos, & quitadas las summas y reportorios que se mandan quitar, conforme al tenor de la dicha Censura, o alguno de los dichos testamentos nueuos de prauados despues de sesenta dias, que se cuēten desde la publicacion de esta nuestra prouission en adelante. Delos quales los veynte les damos por primero, y los otros veynte por segundo, y los otros veynte por tercero y vltimo y perentorio termino y canonica monicion, incurra en pena de excomunion mayor late sentencie, y se proceda contra la tal persona, como contra sospechoso de herege, y pierda los libros que ansi se le tomaren de pra

uados, y mas pague veynete ducados de pena, de los quales se de, la terciã parte al que lo denunciare, y la otra tercera parte para los gastos del sancto officio, y la otra tercera parte al iuez que lo sentenciare. Y queremos que la misma pena se execute contra los libreros, mercaderes de libros y otras qualesquier personas que despues desta nuestra prohibicion metieren en los dichos reynos y señorios Biblias delas suso dichas o los dichos Testamētos nuevos de prauados aun que traygan borrados los errores, segū el tenor de esta Censura.

¶ Otro si, mandamos que el que corrigiere las dichas Biblias & borrarre los dichos errores. No pueda llevar por ello y por el dicho auto, mas de hasta medio real castellano por cada Biblia el y el notario, & la mitad del dicho medio real por cada Testamento nuevo.

¶ Y mandamos que el impressor o librero que vendiere esta dicha Censura, no pueda llevar por ello mas de los quarenta maravedis, en que por la cedula real esta tassada. So pena de veynete ducados para los gastos del sancto officio, por cada vna que a mas precio vendiere.

¶ Y porque lo suso dicho sea publico & notorio a todos, & ninguno dello pueda pretender ignorancia. Mandamos a los Reuerendos Inquisidores assi de esta villa de Valladolid, como de todas las otras inquisiciones de los dichos reynos y señorios. Que hagan luego publicar esta nuestra prouission y Censura en todos sus distritos & iurisdicciones, y principalmente en las yglesias cathedrales: y en otras yglesias y monasterios: en los pulpitos por los predicadores: y vniuersidades, y que

quando visitaren los dichos sus distritos: hagan leer edictos contra las personas que tuuieren en su poder las dichas Biblias & libros prohibidos, o supieren que otros los tengan, o que esten en algunas librerias de monasterios, o vniuersidades, o collegios, o en otros lugares algunos para que lo vengan a dezir ante ellos, so las penas & Censuras que les pareciere poner. Y que procedan contra los que en ello pareciere culpados: a execucion de las penas y Censuras aqui expressadas y declaradas, sin que en ello aya descuydon remission alguna. En testimonio de lo qual: mandamos dar y dimos la presente firmada de nuestro nombre, y refrendada del secretario infrascripto. Dada en la villa de Valladolid a veynte dias del mes de Agosto, de mil y quinientos y cinquenta y quatro Años.

F. Hispaleñ.

Por mandado del Illustrissimo arçobispo de Seuilla mi, S.

Pedro de Tapia,

PRÆFATIO INCENSVRAM.

IX dici queat, quāto discrimine Christianæ religionis, & Catholicorum omnium, hæretici nostrorum temporum hoc malum machinentur, vt & sua falsa dogmata per vniuersas Christiani orbis prouincias disseminent; & pro sacra scriptura venditent atq; haberi contendant. Nam eo vesaniæ progressi sunt, vt non solum ausi fuerint pestifero multarum hæresum veneno omnia inficere; sed nec vereantur noua nunc reperta techna vsq; adeo sacram scripturam deprauare, tantamq; illi vim in ferre, vt iam ipsas sacras literas loqui cogant, quod illi volunt, & quicquid impietatis commenti sunt. Vt quemadmodum imperitam plebē permissa viuendi licentia & impunitate a vera fide alienarunt, ita nunc aduersus eruditiores grauiorem pugnam meditentur, dum sua dogmata per annotationes, summaria & titulos sacro textui adscribentes, conantur ostendere, aut eadem omnino esse cum diuinis, aut manifeste ab ipsis eruta atq; desumpta; vtentes nimirum eorum fraude, qui, cū clam venenum alicui præbere cupiunt, multo temperate solent; vt prius occulta eius vi intercipiatur, quam dolum intelligat. Ad hunc modum videtur hi diuina eloquia eo animo perlustrasse, vt inde exciperent quicquid erroris sui speciem aliquā præse ferret; atq; ita lector semsim primo ex sacris literis ea loca accepta cōcipiat, deinde hausto

B

veneno in eorum prauam sententiam præceps feratur.
Verum Christus, qui pollicitus est senum quæ Ecclesiæ sue
defuturum, eorum impios conatus fregit ac dissipauit cõ
silia: cum in hac temporum calamitate præfecit terris inui-
ctissimum Imperatorem Carolum quintum, vnicum ac
singulare Ecclesiæ præsidiũ, diuinitus ad hæc secula re-
seruatum. Vt quando ille arcano quodam cõsilio permit-
tit Ecclesiam suam nouarum semper hæresum fluctib⁹ ve-
xari, qui Petri nauiculæ naufragium minentur, contra pa-
ratum habeat ministrum, per quem signa sua edat, & in
brachio excelso ad in gentem nominis sui gloriam, super-
borum potentiam comminuat. Oportuit autem vt, sicut
ab Arriana peste, nulla magis infestauit Ecclesiã, quam he-
resis nostra ætate partim exorta, partim nunc denuo ab in-
feris reuocata: ita defensorem exhiberet multo potentio-
rem, quam ad alias superiorum temporum, more egregii
medici, qui pro morbi grauitate medicamentum adhibet.
Iam nulla hac pestis sæuior extitit, siue violentia & armis,
siue numero profitentium, siue eminentia eruditione: vt ad
tantam impietatem cum vi magna coniunctam, patrono
opus esset potentia & pietate præstanti. Vt altera eorum
motus compesceret, altera superaret: dum eos non tam ar-
mis prostermit, quam, quibus illi se maxime iactant, literis
& sapientia. Nam disputatione potius & coactio patrum
Concilio eos domare studet: & inter alias excelsi pectoris
sui curas hoc etiã cauet sollicite, ne qua illi aut libris aper-
te noxiis, aut alia qua ex parte suspectis veræ fidei cultori-
bus noceant: iubens in eos curiose inquiri, & seuerè in legē-
tes animaduerti. Nec dubium quin, nisi talis propugna-

tor ecclesiæ contigisset, vt potens ita pius, eximia in Christi fidem charitate & zelo accensus, religiosus auorū sanctimonix imitator, vnicus veritatis Euāgelicę, Ecclesiasticę q̄ immunitatis vindex & assertor, illā in gentem cladē accepisset: nec vnq̄ alias maiorem fecisset iacturam. Eam etiam parī studio ac diligentia prohibet inclytus Hispaniarum Princeps Philippus patre & maioribus dignissimus: qui & singulari pietate, qua sacra omnia fouet, & fauore, quo literarum studia ac studiosos amplectitur, hęc & literariam & piam curam minime neglexit: sed maxima quadam sollicitudine præsentissimum remedium tanto malo per viros industrios quam primum afferi mādauit & adhuc crebro instat: paratus nimirum & ipse ad succurrendum labenti religioni inuictō animi sui robore & constantia, ac quibus plurimum etiam potest consilio & armis. Quibus rebus tale hæcenus generosi animi specimē præbuit: vt nec felicitate nec gloria rerum gestarum, nec aliarum diuinarum virtutū magnitudine maioribus suis vlla ex parte, inferiorem futurum arbitremur. His custodibus ecclesiam tutam fore, ac tantis ducibus aduersariorū impetus repressurā proculdubio speramus: tametsi Deus lento gradu ad vindictam procedat qui iuxta, modum p̄uidētix suæ omnia vult disponi, fortiter quidē, sed suauī progressu, & ignoto mortalibus cōsilio. Nec minus Deū Ecclesiæ suæ p̄uidisse res ipsa testatur, cum per pios, bello & pace clarissimos ac vere catholicos Hispaniarum reges Fernandum & Elisabeth sacrum Inquisitorum ordinem & officium cum summa potētia & autoritate institui voluit, ad quos omnium rerum ad christianam fidem pertinē

tium indagatio, & supremum iudicium deferrētur. Qui
vt in aliis, ita etiam in præfenti periculo, qua fuit opus vi-
gilantia & dexteritate, magnam illi opem attulerunt. Ni-
si enim huius sancti officii seueritas effrenes animos coer-
cuisset, & exacta diligētia (quæ nunquam in re tanta ni-
mia esse potest) tam impiis conatibus occurrisset (vt homi-
num ingenia semper rerum nouitate oblectantur) fortasse
intra domesticos lares & Hispaniæ viscera eadem mala ha-
beremus. Quare huic sacro Inquisitorum ordini & minis-
terio debetur, quod in tanta gentium & nationum pertur-
batione, fere vna Hispania, quantum vix vnquam, vera ac
pura religione fruatur: dum præter cætera studiose curāt
ne hæreticorum errores aut manifestis autoribus, aut præ-
textu sacræ scripturæ irrepentes, in cautos fallant. Quæ
causa hunc nostrum senatum (cui præcipue sacræ Inquisi-
tionis administratio commissa est) ad hanc curam mouit:
inuestigandi scilicet loca, quæcunq; hæretici labe aliqua
resperferunt: ac singula digna Censuræ nota inurendi: vt
ea veluti antidoto quodam cōtra mortiferum illorum ve-
neum lectores vtantur. Hac itaq; mente nos publicæ om-
nium vtilitati prospicientes, hunc laborem suscepimus:
adhibito insuper ad hoc multorum doctissimorum & re-
ligiosorum virorum consilio, presertim facultatis Theo-
logiæ scholæ Complutensis: quæ maximū in hoc opere p-
nobis atq; adeo pro tota ecclesia subiit laborem. Igitur
vissis & nō exigua cura & studio examinatis omnibus Bi-
bliis, textu præsertim aduerbum accurate expenso, ea de-
sumpsimus, quæ digna castigatione nobis visa sunt, &
vnicuiq; calculum nostrum adiecimus. Ad quæ antequā

veniamus, pauca quedam nos præfari oportuit: vt Censuræ nostræ ratio intelligatur & modus. Principio in textu vulgatæ editionis nihil notauimus; tamet si pleræque Bibliæ varient & inter se, & a Græcis exemplaribus.

Tum quia eadem varietas reperitur in codicibus iam olim excussis; tum quia præter argumentum fecissemus. Neq; enim nostrum institutum est, docere que lectio sit verior, vel quæ Græcæ aut Hebraicæ veritati magis consentanea, sed an hæretici in eis aliqua loca coruperint.

Quod cum in textu ab illis minime factum sit, consulto prætermisimus. Idem seruauimus in Bibliis, quæ nouam habent translationem ad veritatem Græcam & Hæbraicam; quæ non solum verbis discrepant a vulgata, sed sepiissime etiam sensu, intacta relinquentes: quod in his magis periclitetur fides interpretis, quam Sacræ scripturæ.

Nam cum illa fœcunda sit sensibus, sine vlllo periculo potest hunc & illum admittere. Quod si verior non est redditus; autor potius mali interpretis functus erit officio, quàm errantis in fide. Propterea ex his nihil attigimus; nisi vñ aut alterum locū, quæ feliciori sæculo prætermitti quoq; potuissent. Quale est Pœnitentiam fere semper verti in resipiscentiam; & pœnitere in resipiscere. Non quod ignoremus, idem valere vtrumq; apud pbatos autores; sed quod intelligamus istos tollere omnem dolorem anteactæ vitæ & statuere iustificari hominē sola mutatione vitæ per fidē sine vlllo aut corporis, aut animi cruciatu ob admissa peccata, idq; affirmant Græce esse ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΟΙΑΝ. cui potius respondeat resipiscentia, quàm pœnitentia. Quia igitur interpretes illi, quicunq; tandem sint, ad hunc errorem

videntur declinasse, tam costanter, vbi nostra versio ha-
bet pænitentiam, resipiscentiam vertentes, v'issum est ad
monere lectorem, ne illud verbum in sensu hæreticorum
accipiāt: sed vt sumitur ab Ecclesia Catholica & a viris gra-
uissimis verborumq; elegancia præstantibus, qui & ea
voce ita vtuntur & *μετάνοιαν*. in pœnitentiam ver-
tunt. Deinde illud nobis præfandum est, ne quis miretur,
si viderit multa loca a nobis animaduerti, quæ ex serie li-
terę videntur deducta. Nam nos non tam verba persecu-
ti sumus, q̃ mentem illorum, qui notas in marginibus
apposuerunt: aut rerum capita in titulos siue summaria
capitulorum reduxerunt: aut deniq; annotationibus ali-
quot locos interpretati sunt. Nec enim latere potest eorū
versutia. Nam cum ex quocunq; textu sacrę paginæ mul-
ta præclara colligi potuissent, quæ ibi tractantur: in non-
nullis Bibliis quasi ex professo ea tantum loca adscribūt
quæ vt cunq; ad fouendos illorum errores videntur age-
re. Aut si qui sunt, qui omnia colligant in textu contenta,
multa passim veris falsa intermiscunt: idq; vel additis ver-
bis vel detractis: vt nemo sit tam ignarus, qui non intelli-
gat ea malitiose fuisse annotata. Quare cum nos videam⁹
illa passim citari ab heræticis in alicuius suorū errorum
cōfirmacionē, merito suspicati sumus ab hominib⁹ parū
integræ fidei esse t̃scripta. Præsertim cū adiūgāt aliqua
falsa & erronea ex operib⁹ hæreticorū desumpta, quæ nec
textui cōueniūt, cui apponūtur: nec apte ibi collocari po-
tuerūt. Quæ omnia non t̃ā augent suspicionē, q̃ opinionē
nostrā confirmāt. Id circo coacti sumus quædā notare
quę in sacris libris contineri videntur, quod ab illis ad im-
piū sensum detorqueātur: vt sciat lector quid vitare debeat,

¶ Exemplum esse potest de his, Fides iustificat; siue iustificatur ex fide, Habrahā ex fide iustus; & similibus. Nā quis neget iustificari hominē ex fide, cū Paulus prædicet: Verū illi de sola fide exponētes seculis operibus, hēreticā ppositionē reddiderūt. Iam cū Paulus ibi loquatur de operibus legis quā ita fidei opponit, vt satis cōstet, eū loq̄ de operibus veteris legis, vel ante fidem susceptam, vel sine fide Christi factis: in quibus etiam tunc Iudei gloriabantur, & totam salutis suæ spem collocabant: id quod non vno in loco declarat, quis non videat perperam detractam eam vocem, & dictum simpliciter, fides iustificat non opera: Cur non additū est, opera legis veteris, aut fide Christi destituta, vt Paulus aut exprimit aut intelligit: Annō est hęc aperte malicia: Simile est illud, nō in manu factis tēplis habitat Deus; quæ fuit vox primū Stephani, deinde Pauli ad Athenienses: verū versute coacta ad subvertendas aras, tēpla, & sacra. Item idolorum statuas lex vetus præcipiebat demoliri ac deum tantum colere, Quid hoc in lege noua ad tollendas imagines: Cæcōdæmonum simulacra euertenda: ergo sanctorū imagines: Iam gens illa prona erat ad idolatriā: cuncta pro Deo colebat, more Ægyptiorū. Quid hoc ad cultum sanctorum negandum, quos Ecclesia multo aliter iubet venerari: Quasi vero idem sint sanctorum imagines & idola, idem coli, quod adorari, quod vel cogitare impium est, Ad hunc modum de multis aliis dicendum. Quam ob rem eafuit Censuræ nostræ ratio, vt non solū hēretica damnemus, sed admoneamus, multa vere catholica trahi ab hēreticis in prauum sensum: ne quis in illum incidat: sed cum Ecclesia semper sentiat & loquatur. Porro non dubitamus, futuros quā plurimos, qui non fuissent in

tellecturi illorum mentem aut imposturam: sed commo-
dius nobis visum est, rationem habere eorum qui labi pos-
sent non admoniti; ne aut cum illis per incuriam errent;
aut putent; locum in aliquo sensu vero a nobis damnari.
Propterea opus fuit errores illorū referre; quamuis præ-
stitisset, ab omnibus semper ignorari. Ad hæc lectorem
admonitum volumus, nostras castigationes tam paucis a
nobis fuisse perstrictas, ne in ingens volumen excresceret
quod nefesse erat si aut theologico more errores confu-
tare, aut verum cuiusq; loci sensum stabilire voluissimus
Compendio enim scribi hæc non poterant; vbi vel solus
numerus iustum fere, volumē facit. Deinde q̄ non sit præ-
sentis negotii sacras leteras exponere; sed aliena a vera fide
dissidentia censoria virga iugulare. Non enim doctorum
sed admonitorum aut potius Censorū officio fungimur.
Postremo quoniam tot viri doctissimi multis libris editis
fatis copiose in hoc argumento versati sunt; vnde plura
petere possit, qui volet. Qui cum in reuincendis hæreti-
cis in his eisdem tam feliciter defudauerint, non solum la-
borem nostrum superuacaneum si prolixius scriberem;
sed ingratum quoq; fuisse futurum arbitramur. Quoniã
autem in omnibus Bibliorum siue scholiis, siue titulis &
marginibus, quædam adeo frequenter repetuntur aut sub
eisdem verbis; aut parū mutatis, vt infiniti esset operis om-
nia loca recensere; nec fieri posset sine magno fastidio, ne-
cessarium etiam duximus, condere generales quosdam ca-
nones seu regulas, quibus quam possemus succincte ea
omnia comprehenderentur. Vt sciat lector vbi cunq; inue-
nerit id, quod a nobis semel obseruatum est, aut quid simi

le, eo gradu notationis esse habendum. Insigniores vero locos tantum in his regulis attigimus, cum alioqui solene sit istis plerisque errores variis dicendi modis proferre: vt palam fiet legentibus Censuram, quemadmodum de iustificatione dictum est, cuius & salutis nostræ crebra fit mentio apud istos: vt totam tribuant fidei, nullum locum relinquentes operibus. Vt cum dicunt, iustus ex fide: iustitia nostra fides: viuere ex fide: sancti sunt, qui Deo fidunt. Quæ omnes propositiones & si quæ alię huiusmodi reperiuntur, pro eadem haberi debent atq; censeri. Idem dicendum de satisfactione nostra, quam totam ascribunt passioni Christi: nihil humanis meritis. Id nonuncq; aperte enuntiant, vt, sola satisfactio pro peccatis Christus: sola hostia pro peccatis Christus: satisfactio nostra Christus & similes. Nonuncq; obscurius: sed ita vt nemo nõ intelligat prauum eorum animum. Vt cum dicunt, vni Deo cuncta adscribenda: Deus vult omnia sibi tribui: omnia a Deo: & alia huiusmodi, quæ catholicæ sunt: in eam sententiam, in quam traduntur a sacris doctõribus, sed cum isti per eas videantur tribuere Deo totam iustitiam nostram & satisfactionem, autq; omnia siue bona, siue mala sint a Deo: & nihil a nobis: aut quid simile (nam eadem via multos astruunt errores) eo quidẽ sensu falsę sunt & impię. Modestus enim loquendi modus sanctõrum, in errorem trahi non decet: vt negetur aut arbitrii libertas, aut necessitas operum, quas illi totis libris docuerunt. Quis vero neget, omnia bona a Deo procedere & illi esse tribuenda: cum hoc ipsum, quod possumus boni agere, diuinę benignitatis & gratiæ sit: At inde colligere nos nihil posse, fatuum omnino est:

neq̄ in hoc sensu illa, aut a sacris scriptoribus, aut a docto-
ribus sanctis dicuntur. Nam quis ignorat, propositionē
eandem seorsum positam in multos sensus deduci posse,
& aliquem admittere ex v i verborum nimis abhorentem
a sensu scripturæ, qui extota serie textus constat? Quod
his peculiare est, quoties aliquid reperiunt, quod alicunde
ad confirmanda sua dogmata trahi possint; licet textui re-
pugnet. Quare iure optimo huiusmodi ppositiones a no-
bis notatæ sunt; ne in hæreticum illorum sensum accipian-
tur. Tot autem sunt modi variandi hunc errorem, vt ma-
gis generali canone q̄ particulari comprehendere liceat.
Eiusmodi est illud ab ipsis varie repetitum, cum dicunt
reperiri in sacris literis, q̄ iustificamur ex fide; non autem
q̄ iustificamur ex operib⁹; non ergo opera necessaria sunt
ad iustificationē. Quoniã hoc est celebre illorū argumētū
in plerisq̄ erroribus suis, hoc ita reperitur expressum in
sacris literis, hoc ergo tantum, & nihil aliud tenendum est.
Quasi vero (vt taceamus de beato Iacobo, cuius autorita-
tem illi eleuare conantur, qui toties affirmat iustificari ho-
minem ex operibus) illud Pauli, non enim auditores le-
gis iusti sunt apud Deum; sed factores legis iustificabūtur,
non satis expresse necessitatem operum ad iustificationem
cōtineāt, quãuis sub ea forma verborū nō dicatur, quã isti
exigūt; aut quasi sacræ literæ doceāt sub eatātū forma, ac nō
plura colligantur ex ipsa serie & cōtextu rerū præcedentiū
& sequentium, quæ æque expressa dici possint. Ad eundē
modum eliciūt, tantū petendum in nomine Christi; quia
diuina eloquiã non docent, vt ipsi existimant, petendum
in nomine aliorum. Ex hoc fonte in multos errores prola-
buntur; vt cum dicunt, verbo Dei adhærendum, inde cō-

ficiunt, tantum verbo Dei adhærendum: non faciendum quod præcipit humana lex, siue Ecclesia. Ob idq; sæpius exaggerant verbum Dei: vt innuant, hoc solum nobis sequendum non præcepta hominum, Idq; variis modis effe- runt: quos ita oportet intelligere, ne leges humanæ exclu- dantur.

¶ Iam fides pro fiducia passim vsurpatur: resipiscentia, ppoenitentia, vt superuis diximus, ita perpetuo vt plerūq; vbi textus habet pœnitentiam mutant in resipiscentiã: qui abusus vocis tam frequēs est, vt molestissimū fuisse et loca omnia trãscribere. Quo circa generali canone opus fuit, vt semper caute legatur: vtq; etiã moneamus non impro- bari a nobis resipiscentiæ vocabulum, sed declarari, qua significatione sit accipiendum. Idem dicendum de fide: nō enim negamus includere fiduciam, sed esse eam tãtum, vt illi volunt. Ad hæc vbi cunq; textus Scripturæ agit de charitate, iustitia, bonis operibus, quod ad hærendum sit Deo, q; ille sequendus & similibus, isti interpretantur de fide: vt facile est videre cuicunq; legenti: ac si idem esset fi- des quod iusticia: idem quod charitas aut q; nulla alia bo- na opera Deus a nobis requirat preter fidem: nec q; aliter sit Deo adhærendum nisi per fidem. Ita omnia quæ De^o a nobis postulat in scripturis, annotant, intelligenda de fi- de: etiam loca vbi de fide nulla mentio est, quare oportet vnumquēq; aduertere eorum calliditatem: ne existimet ita esse in textu, vt isti referunt & colligere se fingunt. Nā alia, quæ nihil attinēt ad suos errores, bona fide adscribūt: hæc vero miscent: vt ita incauto lectori imponant.

Præterea notandum, sæpissime reperiri tam in glossulis quã in marginibus, & summariis, iustos appellari fideles;

iniustos autem in fideles: & ita fere semper, vbi textus habet iustum siue iniustum, vertere fidelem & infidelem. Per inde atq; idem sit fidelis & iustus: idem infidelis quod iniustus: neq; iniustus quisq; esse possit, quin statim sit infidelis & amittat fidem: quæ proculdubio manifesta est hæresis: nimirum q; peccatores careant fide.

Obuia autem erunt legenti innumera loca, vbi hic error sæpe iteratur. Sed præsertim in psalmis in plerisq; Bibliis excusis sub magna forma, vbi, quoties in textu habetur iustus aut impius, isti annotâtes vertunt fideles & infideles. Quia ergo vix numero compræhendi poterant, omissa in Censura ad hunc generalem canonem reseruata sunt.

¶ Porro sciendum multa esse in istorum annotationibus super vetus Testamentum, quæ vt in eo quidem loco & sensu literali vera sunt, translata autem ad legem nouam & moralem sensum, sunt manifesti errores. Vbi non damnantur propositiones illic positæ sed mala mens detorquentium illas, ad longe alium sensum q; habeant in locis vnde deducuntur. Vt quot notant Iosue capit. xxi. Vt soli Deo fidant, & Micheæ. vii. in solo Deo confidendum. Hiere, xvii. confidendum soli Deo. Esa. xxx. irascitur Deus si præter ipsum humano Consilio innitamur. Nam quod Deus illic præcipit, victoriam non esse tribuendam viribus humanis, non collectis militum copiis, aut ingenti bellatorum numero, sed diuinæ potentie & auxilio, isti more suo ad longe diuersum sensum impellunt, maxime q; a lienum aliterali, vnde deducunt. Nepe vt his persuadeant, minime sanctis esse confidendum,

neq̄ ab illis auxilium sperandum ad recte agendum, siue aliquid a Deo impetrādum, ac pro inde nō esse inuocandos, nullas ad eos fundēdas preces, deniq̄ totā illā colluuiem errorū, quos ea de re aduersus sanctos cōgerunt. Neq̄ id vno tantūmodo enūciāt: sed variis vt cetera, Vt quod notant in capit. vii. Iudi. Deus volēs omnia sibi soli tribui, iubet bellatorum numerū minui: nā id ad eundē errorem spectat: hoc est nihil aliis tribuendum nisi soli Deo: ad illū etiā, q̄ omnia siue bona, siue mala a Deo sint: nihil a nobis neq̄ a libero arbitrio: & ad alios impios sensus vt superius retulimus.

¶ Præter hæc omnia sciendū, in hac Cēsura signari in singulis quibusq̄ locis librū & caput vbi horror est animaduersus: non autem signari peculiarem partem textus, cui is error applicetur. Primum quia extra causam omnino esset; nec enim dicere instituimus recte ne isti an secus suas quibusq̄ locis summas accomodent, sed notare quid a fide catholica deuiat, quocunq̄ loco aut cuiuscunq̄ rei gratia dicatur. Deinde quia (& si id fieri alicubi facile foret) implerisq̄ tamē locis perq̄ arduū fuisset & molestū. Nā quædā apponuntur super partē textus ita magnā, vt longum esset trāscribere. Iam vero, quæ sunt in titulis & summaris capitulorū, adeo implerisq̄ cōfusa sunt, vt vix quisq̄ diuinare queat, ad quā partē textus referri voluerint. Quod igitur in omnibus seruari nō potuit, omittendum duximus, relinquentes id iudicio lectoris.

¶ In omnibus autem Bibliis in hac Cēsura castigatis præsertim excūssis sub magna ac mediocri forma statim in principio, summæ quædam generales continentur, osten-

dentes quid in singulis sacrorū Bibliorū libris doceamur? quæ quia errorib⁹ variis corruptæ sunt, ideo omnes prorsus tolli; ac deleri ex his ipsis Bibliis decreuim⁹. Idē cēsem⁹ faciendū de elenchis seu indicib⁹ qui in eisdē Bibliis addūtur, p̄pterea q̄ multo plurib⁹ & grauiorib⁹ erroribus scateāt.

¶ Quancūq; autem potuissimus vnus cuiusquis Bibliæ errores seorsum colligere; designantes illam quo Prælo Typographo atq; anno excussa sit, tamen compendii causa, ne hoc opus plus iusto excreceret, consultius putauimus, si omnes omnium Bibliarum errores vna Censura comprehenderentur; atq; in sine recenserentur, quæ a nobis reuisæ sunt & cognitæ; addito Typographi nomine, impressionis, & aņo quo impressæ sunt, vt siue in his, siue in aliis quibuscunq; hos aliosue similes errores deprehenderit, sciat lector eadem nota feriendos esse.

¶ Postremo illud aduertendum est, istos non solum aulos fuisse, tot errorum maculis sacram scripturam deturpare, sed neq; veritos sacrilego etiam ore libros, quos iam olim pro canonicis ecclesia habet, resecare e canone sanctarum scripturarum & apocryphos asserere, quod in multis Bibliis in hac Censura contentis nunc in marginibus, nunc in titulis impudenter faciūt. Vt quoniam illos aperire vident agere ad plane confutandam ipsorum impietate & nefanda dogmata, eorū autoritatibus nostros vsos, hac arte eludant; cū aliter nequeāt tā manifestis testimoniis repugnare. Quare ea in re cautū lectore esse oportet, ne cū illis erret; sed eos omnes pro canonicis habeat, quos Ecclesia catholica cū iā olim in multis Cōciliis, tū nouissime in hoc Tridētino, inter libros canonicos habet & numerat.

 IMPRESSIONES Bibliorum, quæ
indigent castigatione & Cēsura, sunt quæ sequuntur.

IMpressa Antuerpiæ, per Martinum Cæsarem, Anno. M, D, xxx ii. & xxx iii.

☞ Antuerpiæ, in officina Ioannis Stelsii, aⁿo xli. & , xlii.

☞ Biblia cuius Titulus est, excudendum curabat Antonius Goinus .xl.

☞ Antuerpiæ, per Iacobum Lisuelt, xlii.

☞ Antuerpiæ, per Ioannem Theobaldum, xxvi.

☞ Antuerpiæ, per Ioannem Sthelsium, xxxviii.

☞ Antuerpiæ, per Guillelmum Vortelman, xxviii, & xxxiiii. & , xliiii, & , ~~lxv~~, xlv.

☞ Antuerpiæ, per Henrrichum Perçtersem, xli.

☞ Antuerpiæ, per Antonium de Lahide, xli.

☞ Biblia Græca, Argētorati, apud Huuoluiū. Cephalii in mediocri forma, xxvi.

☞ Basileæ, ex officina Frobeniana, xxx.

☞ Basileæ, per Frobenium, xxxviii.

☞ Basileæ, apud Nicolaum Brilinguerum, xl iiii.

☞ Basileæ, cum annotationibus Sebastiani Musteri, Anno, xxxv.

☞ Bibliæ, sub maxima forma, in quibus non designatur forma impressionis, aut impressoris.

☞ Biblia, quæ sic habet, Excudebat Franciscus Griphius, xli, & , xlii.

☞ In mediocri forma sine nomine loci impressionis, Lugduni, in ædibus Vincētiū Portonaris, xxxvi.

- ¶ Lugduni, sub insigni Salamandriæ, Anno. M. D. xlv.
 ¶ Lugduni, apud Iacobum Giuntam, xxxvi. & .xlvj.
 ¶ Lugduni, apud hæredes Iacob. Giuntæ, in forma me-
 diocri. xlix. & .li.
 ¶ Lugduni, apud Iacobum Giuntam in mediocri forma
 Anno, xxxv. & .xlii. & .xlvj.
 ¶ Lugduni, sub insigni spheræ apud Egidium, & Hu-
 guetam fratres. .xl
 ¶ Lugduni, per Guillelmum Boule, xxxvii.
 Lugduni, per Guillelmum Boule, in mediocri forma,
 Anno. xlii.
 ¶ Lugduni, per Scipionem de Gauiano, xxxvi.
 ¶ Lugduni, apud Hugonem a porta, in mediocri forma
 Anno, xlii.
 ¶ Lugdu. apud Hugonē a porta, xxxviii. & .xliiii. xlvj.
 ¶ Lugduni, apud Hugonem & hæredes Æmonis a por-
 ta. xliiii.
 ¶ Lugduni, per Iacobum de Millis in mediocri forma.
 Anno. li.
 ¶ Lugduni, ex officina Melchioris & Gasparis Tre-
 in mediocri forma, Anno. xxx ii. che
 ¶ Lugduni, sine nomine impressoris in mediocri forma
 Anno .xl.
 ¶ Lugduni, in ædibus Antonii Vincentii in mediocri
 forma, xl.
 ¶ Lugduni, ex officina Ioannis Mariscal, in mediocri
 forma, xxxi.
 ¶ Lugduni, apud Theobaldum Paganum, in mediocri
 forma, Anno. ~~lii.~~ xlvj
- ¶ Lugduini

¶ Lugduni, apud Sebastianum Gryphium, in minima forma, Anno, M, D, xlii.

¶ Lugduni, apud Antonium Vincentium, in minima forma, xlii.

¶ Lugduni, apud Ioannem Mariscal, xxxii.

¶ Lugduni sine nomine impressoris, quæ in fine sic habet Biblia qua hactenus Vtitur Ecclesia latina, xxxvi. & xli.

¶ Lugduni, per relictam Ioannis Crispin, xlvi.

¶ Lugduni, apud Iacobum Grozet, xlvi.

¶ Lugduni, per Franciscum Gryphium, xlii.

¶ Lugduni, apud Ioannem Iuntam, xlvi.

¶ Lugduni, per Henrrichum Sabore, xxxvi.

¶ Lugduni, in ædibus Antoni Vincentii, xl.

¶ Parisiis, in officina Petri Regnault, xl. & xli.

¶ Parisiis, per eundem, sub Scuto Coloniensi, xliii.

¶ Parisiis, apud Robertum Stephanum, cum duplici translatione & glossis, in mediocri forma, xlvi.

¶ Parisiis, ex officina eiusdem Roberti Stephani e regione scholæ decretorum, xxviii.

¶ Parisiis, per eundem, xl. & xlvi.

¶ Parisiis, in officina Simonis Colinei ꝑ Galeoto a præto mense Octobri, xli.

¶ Parisiis, apud Ceratum Guillardum, xlix.

¶ Parisiis, per Franciscum Gryphium, xli. & xlii.

¶ Tigurii, apud Christophorum Froscouerū, in mediocri forma, xxxix.

¶ Venetiis, in taberna libraria diui Bernardini, in mediocri forma, xxxviii.

¶ Venetiis, ad signum Spei, in mediocri forma, xliiii.

¶ Venetiis, apud Petrum Ithechem & magustinū, xlii.

C

**Censura generalis contra omnes errores, qui in
Bibliis per hæreticos deprauatis, reperiuntur.**

Genesis. Cap. 15.

Braham fide iustus

Hæc propositio & similes catholicæ sunt. At vero per eas intelligere, q̄ sola fides sine operibus iustificat est error: in quem sensum illam trahunt hæretici.

Leuitici. Cap. 17.

¶ Sacrificia priuata prohibet.

Suspecta annotatio, & ad legem nouam detorta, vt detorquent illam hæretici, oblationes & missas priuatas tollentes, est hæretica.

Deutero. Cap. 4.

¶ De hortatio a quacuncq̄ similitudine adoranda. Et ibidem, imagines nesciãt quæ adorantur, solícite rursus dehortatur.

Ex his scripturæ locis & similibus deducere in lege noua non esse adorandas. I imagines ea adoratione qua Ecclesia Romana consueuit, vt hæretici deducunt, est error.

Ibidem.

¶ Verbo Dei nihil addendum aut detrahendum.

Ex his verbis velle colligere leges humanas esse tollendas, & inferre nihil esse credendum quod non sit expressum in sacris literis; aut nihil esse in noua lege præcipiendum quod non sit præceptum in eisdem, vt hæretici faciunt, est error.

Cap. 5.

¶ Solus Deus adorandus.

Hæc propositio excludens adorationem sanctorum, est erronea.

Cap. 7.

¶ Statuæ subuertendæ.

Hæc propositio vniuersaliter capta non habetur in scriptura sacra, sed est error, tollens imagines sanctorum, præter q̄; q̄ hæretici in contemptum I maginum, eas vocant statuas.

Cap. 8.
¶ Cuncta Deo tribuenda, meritis ac huius-
num iustitiæ penitus nihil.

Hæc propositio falsa est & hæretica. Cum profus humana merita tollat
& liberum arbitrium.

Cap. 9.

¶ Non propter iusticiam & æquitatem cor-
dis tribuit quicquam Deus hominibus.

Hæc propositio falsa est & erronea, & si quæ similes alicubi reperian-
tur, cum sint contra liberum arbitrium & humana merita.

Cap. 11.

¶ Benedictio obedientibus verbo Dei, male-
dictio non credentibus.

Cum textus loquatur de non obedientibus, malitiose mutant in non cre-
dentibus. Quo innuere videntur eos qui non obediunt mandatis Dei,
non habere fidem, quod hæreticum est.

Cap. 12.

¶ Faciendum quod Deus præcipit, non
quod nobis rectum videtur.

Suspecta est nota, quod videatur tollere leges humanas.

Ibidem.

¶ Verbum Dei solum faciendum, cui nihil
addendum.

Hæc propositio in sensu hæreticorum est erronea, quia tollit leges hu-
manas, & docet nihil esse credendum quod non sit expressum in sacris li-
teris, aut nihil esse in noua lege præcipiendum quod non sit præceptum
in eisdem.

Cap. 15.

¶ Alendi pauperes, nec permittendi ut men-
dicent. Et ibidem. Prohibetur mendicitas.

Hæ & similes propositiones iniuriosæ sunt, & malitiose annotatæ, in
odium religiosorum mendicantium.

Cap. 16.

¶ Satvam seu imaginem prohibet.

C ii

Hæc propositio docens esse tollendas imagines in noua lege, est erronea, præterq̄; q̄ hæretici in contemptum imaginum eas appellant statuas, vt in illa Deute. 7. Statuæ subuertendæ.

Cap. 18.

¶ **Propheta aliud quam verbum Dei prædicans, interficiendus.**

Hæc propositio est suspecta, q̄ videatur tollere doctrinam Ecclesiæ & sanctorum, & innuere, nihil esse docendum quod non sit expressum in scriptura diuina,

Cap. 22.

¶ **Charitas etiam brutis exhibenda.**

I nepta & impropria locutio.

Cap. 30.

¶ **Verbo euangelico prædicato, & corde credito, præceptum Dei impletur.**

Hæc propositio vniuersaliter sumpta erronea est, significat enim sola fide impleri præcepta omnia, in quo sensu ab hæreticis sumitur.

Iosue. Cap. 23.

¶ **Hortatur populum vt soli Deo fidant.**

Hæc propositio est suspecta, q̄ videatur negare inuocationes & auxilia sanctorum. Et similis huic annotatur ab hæreticis alia propositio, Deut. 8.

Regum Primo. Cap. 7.

¶ **Corde soli Deo seruiendum.**

Hæc propositio vera est, sed si per hoc vellint tollere interiorem venerationem sanctorum, est error,

Cap. 12.

¶ **Propter promissiones suas parcit Deus.**

Hæc propositio est suspecta, q̄ videatur innuere solam fidem impromissa Dei iustificare, & nulla requiri opera.

Ibidem.

¶ **Pœnitenti & fidenti parcit Deus propter promissiones.**

Hæc propositio est eandem cum superiori, nisi q̄ apertius declarat pœnitentiam nihil agere ad remissionem peccatorum. Qui hæreticorum nostri temporis præcipuus, est error.

Regum. 2. Cap. 7.

☞ Nihil vult agi Deus sine verbo suo.

Hæc propositio vniuersalis falsa est & erronea. Tollit enim humanas leges, præcepta & institutiones.

Ibidem.

☞ Beneficia Dei tribuenda verbo, promissioni & bonæ voluntati eius.

Hæc propositio est caute legenda, ne excludantur nostra merita.

Regum. 3. Cap. 22.

☞ Deus per spiritum erroris in ore pseudopphetarum seducit eos, qui verbum suū oderunt,

In hoc loco & similibus diuina scriptura debet intelligi de permissione qua Deus interdū permittit sceleratos homines ob sua flagitia decipi & seduci.

Regum. 4. Cap. 19.

☞ Propter seipsum & propter promissiones suas saluat Deus.

Hæc propositio suspecta est, vt illa primo. Reg. cap. 12. Propter promissiones & c. Nam & propter opera saluat Deus.

Cap. 20.

☞ Propter se & promissa saluat Deus.

Hæc est eadem cum superiori.

Paralip. 1. Cap. 17.

☞ Sine verbo suo nihil vult agi Deus.

Hæc propositio vniuersalis falsa est, & erronea. Vt illa. 2. Reg. cap. 7. Nihil vult agi, & c.

Paralip. 2. Cap. 19.

☞ Deus per spiritum erroris in ore pseudopphetarum seducit interdum eos, qui verbum suum oderunt.

Hæc propositio eadem est cum illa. 3. Reg. cap. 22. & ideo eadem censura est notanda.

Cap. 16.

☞ Confessio.

In hoc loco suspecta est nota, in odium confessionis auricularis.

Iob. Cap. 4.

☞ Solum Deum iustum, omnes homines iniquos.

Hæc propositio erronea est, quia contra scripturam quæ multos appellat iustos.

Cap. 9.

☞ Hominis iustitiam esse nullam apud Deū.

Hæc propositio falsa est & hæretica, cum neget iustitiam operum humanorum,

Cap. 12.

☞ Negat hominum merita æstimari apud Deum.

Hæc a parte falsa est, & hæretica.

Cap. 16.

☞ Docet Deum iuxta suam voluntatem non nostra merita hic punire,

Hic titulus si loquatur vniuersaliter, falsus est & reiiciendus. Interdum enim in hoc seculo propter demerita punit Deus.

Cap. 31.

☞ Iob vult hominibus fortunam ex prouidentia Dei esse, non ex suis meritis.

Hæc propositio negans bona temporalia aliquando dari hominibus propter merita, falsa est, cum sacra scriptura multos referat, memoretq; bona temporalia propter sua opera a Deo recepisse. Falso ergo tribuit Iob prædictam sententiam.

Psalmus. 17.

☞ Puritas Christi quæ & nostra facta est.

Hæc propositio & si vera sit iuxta sensum catholicum, iuxta sensum tamen hæreticorum duplicem continet errorem. Primus est qui asserit homines iustos & puros, non per puritatem aut iustitiam propriam quæ illis in hæreat, esse iustos, sed per iusticiam Christi, illis (vt hæretici aiunt) imputatam. Alter error in hac propositione latens, est, q̄ opera nostra nihil ad purificandum aut iustificandum hominem, conducant.

Pfal. 31.

Docet quanta sit istius hominis felicitas, qui
assequutus sit per fidem veniam peccatorum

Hæc propositio si soli fidei tribuat veniam peccatorum, est hæretica.

Pfal. 33.

Peccata non imputat Deus sanctis suis.

Hæc propositio iuxta sensum hæreticorum, est hæretica. Dicunt enim iustum semper esse in peccato, & in omni opere peccare, sed non imputari a Deo.

Pfal. 36.

Fideles non derelinquuntur a Deo.

Hæc propositio falsa est & hæretica, quamvis hæc sit vera, iusti non derelinquuntur a Deo. Et hinc constat falso hæreticos & ex industria, semper vertere fidem pro iusto.

Pfal. 43.

In solo Deo sperandum, qui solus saluat
propter se ipsum.

Huius propositionis secunda pars, est vt illa. 4. Reg. cap. 19. propter se ipsum & propter promissiones suas saluat Deus.

Pfal. 54.

In tribulationibus omnia Deo cõmittenda.

Hæc propositio est suspecta, quod videatur reiicere omnem prudentiam & industriam humanam.

Pfal. 63.

Christus satisfactio pro peccatis.

Hæc propositio vera est & catholica, cæterum in sensu hæreticorum, quod scilicet opera nostra non sint satisfactoria pro peccatis, est hæretica.

Pfal. 80.

Qui Deo credit in nullo alio fidit.

Hæc propositio cum aperte tollat inuocationem & auxilium sanctorum, est erronea.

Pfal. 88.

Peccatores punit saluaturus quidem Deus, sed
tantum propter suam misericordiam.

Hæc propositio si per eam negare velint hæretici, opera nostra esse meritoria salutis æternæ, est hæretica.

C iij

¶ Canit quam tutus agat liberq; a malis vniuersis, qui Deo se sola fide cōmiserit.

Hæc vera est, sed suspecta, q; innuat tantam fidei certitudinem, quæ omnino excludat timorem, & profusa a malis spiritualibus reddat liberum, præsertim cum in textu nulla sit mentio de fide.

Pfal. 93.

¶ Misericordiæ Dei dono fidelis non perit cum infideli.

Hæc propositio suspecta est, quia non distinguit fidelem a iusto: nec iustum ab iniusto nisi per hoc q; iniusto iudicatur peccatū, non autem iusto.

Ibidem.

¶ Solus Deus adiutor & saluator.

Hæc propositio quatenus dicit solum Deum adiutorem suspecta est, q; videatur tollere sanctorum & iustorum auxilia.

Pfal. 141.

¶ Fide liberabimur.

Hæc propositio catholica est, verum si intelligatur q; sola fides sine operibus iustificat, est hæretica. In quem sensum detorquent illam hæretici, vt illa Abraham fide iustus, Genes. 15.

Proverbiorum. Cap. 5.

Propriis laboribus vult Deus nos viuere.

Hæc propositio est vt illa Deuter. 15. prohibetur mendicitas.

Ecclesiastes. Cap. 9.

¶ Per iustiam operum nescit homo, an odio vel amore dignus sit.

• Præua interpretatio loci, in odium operum humanorum. Nam & si per iustitiam operum, nemo sciat an odio vel amore dignus sit, tamen nec per iustitiam fidei, quod illi latenter significant.

Cap. 11.

¶ Omnia committenda diuinæ prouidentiae.

Hæc propositio catholica est, si tamen per eam tollunt humanam industriam hæretica est.

Ibidem.

¶ Omnia a Deo.

Hæc propositio vera est, & catholica: sed inde colligere, mala culpæ esse a Deo, yt hæretici colligunt, est hæretica.

Sapientiæ. Cap. 13.

**¶ Quam vane student, qui in creaturis quæ-
runt diuinitatem, & fatue adorant preces por-
rigentes.**

Hæc propositio vera est, sed cauenda est hæreticorum malitia per, hoc significantium non esse ad sanctos fundendas preces.

Ecclesiastici. Cap. 11.

¶ Ab externis nemo iudicandus.

Si per externa intelligantur opera exteriora, yt intelligunt hæretici, propositio est erronea.

Cap. 39.

¶ Malis omnia in malum cooperantur.

Hæc propositio erronea est. Nam malorum opera bona, in bonum eis co-
operantur, & ad multa iuuant.

Ibidem.

**¶ Bona bonis profunt, malis autem etiam bo-
na sunt mala.**

Huius propositionis secunda pars est erronea.

Esaia. Cap. 1.

**¶ Execratur dominus peccata iudæ vna cum
sacrificiis.**

Hæc propositio quo ad secundam partem suspecta est, q̄ videatur damna-
re sacrificia, ceremonias, & exteriorem cultum.

Esa. Cap. 8.

¶ Fides in Deo, non in humano auxilio.

Hæc propositio suspecta est, quia videtur tollere inuocationes & auxi-
lia sanctorum.

Cap. 25.

**¶ Fideles impiis iudæ ismaëlitis, quibus inuolu-
ti sint multis malis, seruabuntur per Christum.**

Cv

Hæc propositio temeraria est & erronea, vniuersam salutem soli fidei tribuens.

Cap. 28.

☩ **Christus credentibus salus.**

• Hæc propositio est vt illa, Gene. 15. fides iustificat.

Cap. 30.

☩ **A creaturis auxilium petentes decipiuntur.**

Hæc propositio in sensu hæreticorum scilicet q̄ non sint inuocandi sancti, erronea est.

Similis est illa quæ in aliis impressionibus in hoc loco habetur, I rascur Deus si præter ipsum humano consilio siue auxilio innitatur atq; ideo eadem censura est plectenda.

Cap. 43.

☩ **Nulla in nobis iustitia.**

• Hæc propositio falsa est & hæretica, cum tollat profus iustitiam operum humanorum, & omnem iustitiam nobis inhaerentem.

Ibidem.

☩ **Soli Deo fidendum.**

Hæc propositio suspecta est q̄ videatur negare orandos esse sanctos.

Cap. 45.

Deus cum sit creator omnium ipse solus est inuocandus.

Hæc propositio est erronea, cum tollat inuocationem sanctorum.

Ibidem.

☩ **Christus iustitia nostra, & in aliis Bibliis, Deus iustitia & fortitudo nostra.**

• Hæc propositio vera est: qui tamen per illam volunt tollere iustitiam nobis inhaerentem, aut iustitiam operum humanorum, errât, vt in illa Psal. 17. Puritas christi & c.

Ibidem.

☩ **In Hypocritas qui se externis operibus sanctificant.**

Hæc in sensu hæreticorum scilicet q̄ bona opera exteriora sint Hypocritis, & reddant operantem hypocritam, erronea est.

¶ Execratur culturam Imaginum insensibilium dominus.

Hæc propositio deriuata ad legem nouam, est erronea, cum tollat uenerationem Imaginum.

¶ Aufer timorem humanum a fidelibus,

Hæc propositio suspecta est, q̄ illum errorem præse ferat, uidelicet tantâ esse fidei certitudinem ut omnem timorem excludat.

¶ Christus iustitia nostra,

Hæc propositio iam superius annotata est. cap. 45.

¶ Elidit dominus Iudæorum præsumptionē, qua confidebant legis scientiæ, orationi, ieiunio, sabbato, & diuino cultui.

Suspecta annotatio in odium ceremoniarum & operum exteriorum.

¶ Instigat prædicatores, ut libere hypocrisim humanorum operum redarguant.

Hæc propositio est ut illa, in hypocritas qui se in externis operibus sanctificant Esaia. 45. & ideo eadem censura est notanda.

¶ Lubet Hieremias annuntiare populo uerbū domini, confidenti in externo templi cultu nihil iuuante.

Hæc propositio erronea est, cum asserat externas cæremonias & exteriorum cultum nihil iuuare. Ibidem.

¶ Prohibet dominus orare pro populo.

Hæc propositio cum uniuersaliter significet non esse orandum pro populo, erronea est, & contra morem Ecclesiæ & sanctorum, & calumniam infert textui sacro, qui solum prohibet pro populo Iudaico orare, quia obstinatus erat.

Cap. 8.

¶ Inuitat eum Dominus ad resipiscenciam,

Perperam hæretici pœnitentiæ nomen mutant in resipiscenciam, quã definiunt esse vitæ mutationem, aut emendationem sine dolore peccatorum præteritorum. Et hæc censura deseruiat vbicunq; pœnitentiæ nomen mutatur in resipiscenciam.

Cap. 14.

¶ Necq; ieiunia, nec victimæ obstinatis proffunt.

Hæc propositio falsa est & erronea, cum profint illis, tum ad bona temporalia, tum vt conuertantur a peccatis.

Baruch. Cap. 2.

¶ Vera Christianorum confessio.

Hæc propositio suspecta est, in illo loco posita, quia latenter tollit confessionem auricularem, quam hæretici tollunt,

Ezechiel. Cap. 14.

¶ Contemptores verbi sui decipit interdum Deus.

Hæc propositio est vt illa .3. Reg. cap. 22. Deus per spiritum erroris in ore pseudoprophetarum seducit interdum eos qui verbum suum oderunt & ideo eadem censura notanda.

Ibidem.

**¶ Iusti non liberabunt impios a malis immis-
sis, sed ipsi iusti tantum in sua iustitia salua-
buntur.**

Hæc propositio falsa est & erronea, cum sæpe iustorum orationibus peccatores liberentur ab immisissis malis.

Cap. 33.

**¶ Impio resipiscenti antea acta peccatã non
imputantur.**

Hæc propositio si intelligatur de imputatione ad pœnam temporalem, vt hæretici intelligunt, ex hoc tollentes purgatorium, est erronea.

Danielis. Cap. 9.

¶ Vera confessio.

Hæc annotatio est vt alia quæ habetur Baruch. 2.

Osee. Cap. 9.

¶ Malorum sacrificia displicent Deo.

Hæc propositio si intelligatur q̄ Deus reprobet peccatorum sacrificia, aut q̄ nolit ea fieri. est erronea.

Abacuc. Cap. 2.

¶ Iustus ex fide uiuit, & impius vbiq̄ per fide agit.

Hæc propositio quoad secundam partem erronea est, cum aperte asserat peccatorum opera nihil profus valere.

Zachariæ. Cap. 7.

¶ Ieiunia absq̄ operibus misericordiæ nihil esse.

Hæc propositio falsa est & erronea, atq; in odium Ecclesiastici ieiunii annotata.

Cap. 14.

¶ Omnia sancta in ecclesia Dei, & impii ex ecclesia pellendi.

Huius propositionis vtraq̄ pars, est erronea, cum aperte excludat peccatores ab ecclesia.

Mathei. Cap. 8.

¶ Qui sine operibus est Christi non est.

Hæc propositio si intelligatur non esse Christi per gratiam, vera est, Cæterum in sensu hæreticorum, scilicet q̄ non sit membrum ecclesiæ per fidem, erronea est.

Cap. 9.

¶ Paralyticus fide sanatur a corporis infirmitate & a peccatis.

Hæc propositio eadem censura plectenda est, qua illa, Abraham fide iustus Gene. 15. cum sentire videatur fidem solam sanare a peccatis.

Ibidem.

¶ Fide sanatur mulier, Cæci duo fide in Christum sanantur.

Hæc propositiones si intelligantur de sanitate spirituali, ad quam malitiose videntur alludere hæretici, eadem censura notandæ sunt qua illa Gene. 15. fides iustificat. Eædem propositiones habentur. c. 16. & 20. & sicubi alibi repertæ fuerint, eadem censura plectantur.

¶ Exprobat Dominus ciuitatibus quæ non crediderunt.

Hæc propositio, cum textus loquatur de non agentibus, pænitentiam, prauè mutat non pænitentes in non credentes, vel in infideles.

Cap. 12.

¶ Iudæi fide puri.

- Hæc propositio est vt illæ. Math. 9. fide sanatur mulier: cæci duo fide in christum sanantur.

In titulo, Cap. 15.

¶ Traditiones humanæ & ciborum delictus reiciuntur.

Hæc propositio hæretica est & erronea, cum tollat leges ecclesiasticas ieiunia præcipientes, & certum ciborum genus interdicens.

Cap. 19.

¶ Vxor ob solam fornicationem dimittenda.

Hæc propositio si intelligatur quo ad vinculum, erronea est.

Cap. 20.

¶ Operariorum æquale præmium. Id est æquale in vinea Domini operantibus datur præmium.

- Hæc propositio suspecta est, q̄ videatur tollere merita operum, atq; adeo inæqualitatem meritorum.

Cap. 22.

¶ Vestis nuptialis fides.

- Hæc propositio erronea est, q̄ tribuat fidei quod est charitatis.

Marci. Cap. 10.

¶ Vxor ob solam fornicationem dimittenda.

Hæc propositio in hoc loco præter textum Marci est, & si intelligatur quo ad vinculum, est erronea.

¶ Vita in verbo Dei.

Hæc propositio vera est & catholica, sed suspecta, q̄ latenter indicet, si-
dem solam verbi Dei, ad vitam sufficere.

Ioannis. Cap. 1.

¶ Filii Dei qui christo credunt.

Hæc propositio catholica est, in prauum tamen & erroneum sensum de-
torta ab hæreticis, q̄ fides sola faciat filium Dei.

Cap. 3.

¶ Fides vita æterna.

Hæc propositio catholica est, verum perperam interpretata ab hæreticis,
q̄ sola fides ad vitam æternam sufficiat. Eadem propositio habetur, cap.
4. & .5. & . 11.

Cap. 15.

¶ Opera nulla sine fide.

Hæc propositio falsa est, cum tollat operamoraliter bona.

Ibidem.

¶ Opera a Deo.

Hæc propositio catholica est, sed per eam male intellectum est ab hæreti-
cis, q̄ bona opera sunt a solo Deo.

Cap. 17.

¶ Sanctitas Christi nostra.

Hæc propositio eadem censura castiganda est, qua illa, psal. 17. Puritas
Christi, quæ & nostra facta est.

Actuum. Cap. 10.

¶ Remissio peccatorum fides.

Hæc propositio vera est, sed in sensu hæreticorum q̄ sola fides in Chri-
stum sufficiat ad remissionem peccatorum, erronea est.

Ad Roma. Cap. 4.

¶ Fides iustificat, non opera.

Hæc propositio hæretica est, cum significet solafide iustificari hominem,
& opera non requiri.

Ibidem.

¶ Abraham fide iustus, Et Abraham quo modo fide iustus, Et fidei iustitia.

• Quæ omnes propositiones eadem Censura notandæ sunt, quæ illa, Gene. 15. Nam si per eas intelligatur quod sola fides sine operibus iustificat, hæreticæ sunt.

Cap. 10.

¶ Iudæi diuinam ignorantes iustitiam, quæ ex fide est, a gratia Dei exciderunt.

• Hæc propositio est eadem censura notanda, quæ proxime precedentes.

Ad Corinth. 1. Cap. 4.

¶ Nemo iuxta exteriorem hominem iudicandus.

• Hæc propositio erronea est, quia tollit iudicium humanum.

Cap. 6.

¶ Christianus non debet litem intendere proximo.

• Hæc propositio erronea est.

Ibidem.

¶ Iniuriæ & damna Christianis ferenda.

• Hæc propositio duplici ratione suspecta est. Nam primo indicat non esse resistendum Turcis, aut aliis infidelibus, cum bella christianis inferunt, ut Lutherus docuit. Deinde non licere christianis, apud iudice aut res, suas repetere, aut iniurias persequi, quod etiam Lutherani docent, in vtraque parte turpiter errantes.

Ad Corinth. 2. Cap. 1.

¶ Sancti sunt qui Christo fidunt.

• Hæc propositio erronea est, quatenus sensum habet vniuersalem, quod sola fides seu fiducia in christum reddat homines sanctos.

Ad Galatas. Cap. 2.

¶ Viuere in fide, & cap. iii. & v. Ex fide iustitia. Ex fide iustitia non ex lege.

• Hæ omnes propositiones eadem censura notandæ sunt, quæ illa propositio. Fides iustificat. Nam si per illas intelligatur, quod sola fides sine operibus iustificat, hæreticæ sunt.

Ad Philipen

Ad Philippenfes. Cap. 3.

¶ Præter cognitionem vnius Christi, omnia nihili facit Paulus.

Hæc propositio fufpecta eft, quia videtur tollere valorem charitatis, & oporum, & folam fidem magnificare.

Ad Teflaloni. 1. Cap. 1.

¶ Gratiarum actio propter fidem a Deo datã,

Cum Paulus loquatur etiam de fpe, & charitate, aliisq; bonis operibus, præue in hoc loco annotatur fola fides.

Cap. 4.

¶ Mortui non lugendi.

Hæc propositio negans licitum eſſe lugere mortuos falſa eft, & contra morem sacræ ſcripturæ.

Cap. 5.

¶ Dies iudicii piis non formidandus.

Hæc propositio erronea eft, cum aperte ſignificet tantam fidei certitudinem quæ omnino timorem excludat.

Ad Theſſa. 2. Cap. 1.

¶ Pœna in credulis Euangelio.

Malicioſe annotata propositio, cum textus loquatur etiam de non obediẽtibus Euangelio. Et ita videtur innuere omnes in obediẽtes eſſe incredulos, quod eſt hæreticum.

Cap. 3.

¶ In eos qui non laborant manibus;

Hæc propositio eadem Cenfura caſtiganda eſt, qua illa Deute. 15. Prohibetur mendicitas.

Pri. a Ad Thimothe. Cap. 1.

¶ Lex non iuſto ſed impio data.

Hæc propositio eſt vera, qui tamen per illam docent, q̄ iuſtus non ſit ſubditus legibus, errant.

Ad Titum. Cap. 2.

¶ Fide mundatos opera ſequuntur.

Quod dicitur fidem mundantem ſequi opera, hæreſis eſt noua, tribuens ſoli fidei, quod charitati etiam eſt tribuendum.

Ad Hebræos. Cap. 6.

D

**¶ Deficientes a fide nulla alia hostia expiantur
q̄ Christi.**

- Hæc propositio vera est. Verum suspecta: q̄ videatur negare opera nostra ad iustificationem concurrere.

Ad Hebræ. Cap. 10.

¶ Oblatio Christi sola pro peccatis.

- Hæc propositio duplici ratione suspecta est. Primo quia videtur docere, missam non posse pro peccatis offerri, vt hæretici horum temporum perniciosissime errantes docent. Deinde videtur omnino excludere opera nostra satisfactoria.

Ibidem.

**¶ Sacrificia omnia reiiciuntur præter so-
lum Christum.**

Cum Paulus loquatur de sacrificiis veteris legis, male detorquetur textus scripturæ sacræ ad nouam, vt priuata sacrificia, & oblationes excludat quod hæreticum est.

Ibidem.

¶ Reiicientes Christum nulla hostia purgātur.

Hæc propositio suspecta est: quia innuere videtur, q̄, qui fidem amiserūt non possunt eam recuperare: quod est aperte hæreticum.

Cap. 12.

**¶ Accedendum ad Christum qui solus est
audiendus.**

- Huius propositionis secunda pars suspecta est, cum videatur innuere, nec audiendam ecclesiam, nec recipiendam doctrinam sanctorum.

Iacobi. Cap. 2.

¶ Per opera fidem iudicari.

- Hæc propositio suspecta est, q̄ ad illud spectare videatur, opera solum ostēdere fidem, & nihil conferre ad iustificationem, nec ad promerēdam gloriam, quod hæreticum est.

Ibidem.

¶ Fides sine operibus non est fides.

Hæc propositio cum alludat ad hæreticorum errorem, q̄ in peccatoribus post peccatum nulla maneat fides, aut quæ manet, non esse veram fidem, falsa est & erronea.

Ibidem.

¶ **Abrahe opera per fidem. Raab opera per fidē.**

• Vtraq; propositio suspecta est, q̄ videatur opera bona principaliter tribuere fidei tanq; formæ, cum hoc sit potius charitatis.

Prima Ioannis. Cap. 5.

¶ **Nasci ex Deo, est habere fidem in Christū.**

• Hæc propositio vera est, & catholica, sed in sensu hæreticorum q̄ sola fides filium Dei faciat, est hæretica.

¶ **O** Mnes hi errores continentur in marginibus, aut in Titulis capitulorum in varijs Biblijs annotati, qui abradendi sunt, vt in fronte huius Censuræ decretum est.

Et præter hanc Censuram generalem, oportuit alteram peculiarem addere in Bibliam quæ impressa est Lutetiæ sub mediocri forma in officina Roberti Stephani cum duplici translatione vulgata, & noua, & cum scholijs Vatabli. Anno 1545.

De hac igitur Biblia imprimis censemus totum nouum Testamentum esse omnino refecandū, reiciendumq;, propter plurimos errores qui illi⁹ scholijs sunt inserti. Nam Testamentum vetus paucissimos errores continet, ac sub his verbis quæ catholicum sensum facile admittant. Quapropter eius scholia permittimus, præsertim viris doctis, quibus plurimum professe possunt: sed ne rudes, & illiterati decipiantur, pauca quædam hic notare volumus, quæ suspicionem aliquam hæresis præbere poterant.

Genesis. Cap. 15. numero. 13.

¶ **Et reputauit ei illam ad iustitiam, illam subaudi fiduciam, id est ob eam credulitatem, qua creditur Deo liberos promittenti: iustus apud ipsum Deum habitus est.**

• Hæc expositio eadem suspicionem laborat, qua propositio illa, Abraham fide iustus. Ad hæc fidem vertit infiduciam.

Esaïæ. Cap. 63. numero. 5.

Ego sum, qui nuper prædicabam cum viuerē in mundo, iustitiam, & eam quidem quæ est per fidem in me,

D ij

Hæc propositio est vt illa ad Rom. 4. fides iustificat.

Hieremiæ. Cap. 31. numero. 63.

Fædus nouum facile est, leue, beneuolētig
& securitatis plenum, nan continet illam ma
gnificam promissionem salutis, & remissio
nis peccatorum, quam cōsequuturi sunt, qui
in Christum crediderint.

Hæc suspecta est sicut illa, fides iustificat.

Osee. Cap. 2. numero. 45.

Per iustitiam idest per fidem, qua iustificā
tur homines,

Hæc propositio eandem cum præcedentibus suspitionem affert.

NOua Testamenta separtim a Bibliis excusa eadem generali
Censura emēdentur in quibuscunq; locis deprauata fuerint.

Censura prohibens Bibliam impræssam
Basileæ apud Ioannem Oporinum. An
no, M. D. Liiii. Mense Martio, Seba
stiano Castelionæ interprete,

AM iam erat in manu tuas formulis excussa,
traddenda, optime lector, hæc nostra Censura,
qua decreuimus sacrorum Bibliorum volumi
na alicubi hæreseos labe, aut eius suspitione
deprabata, munienda, ne cui post hac per igno
rantium impingere contingat. Cum ad nos delata est,
noua quædam traslatio. Sebastiano Castalione interprete
apud Ioannem Oporinum, Basileæ excusa, Anno a Chri

to nato, M. D. liiii. Mense Martio: quam ne temere va-
gari permitteremus, & horum temporum calamitas mon-
nuit, & assiduamuneris nobis demandati cura postulabit
Et vt diligentius, oculatiusq; quid de ea statuendum esset
discuteremus, vel titulus ipse traslationis exegit, intelligē
tes nimirum nullum perniciosiorem lapsum inueniri pos-
se, q̄ qui textui insertus sacrarum litterarum auctoritate
tueatur, quod malum (vt iam te monuimus) deus hacten^o
ab alioquī deprabatis Bibliis auertit, quousq; libuit huic
Sebastiano sic vertere, vt præter hæreses in quas aliquan-
do in suis additionibus incidit, in textu autem non raro il-
lis faueat, alicubi vero sic consulto transferre videtur, vt
infirma reddat fundameta quibus axiomata Christiana,
et religioni q̄ necessaria: nituntur, ita redens sacrarum lit-
terarum testimonia quibus illa astruxerunt antiqui pa-
tres ab initio nascentis ecclesie vsq; in presentem diem, vt
nihil illis fauere videantur: eo forsam animo (vt suspicari
licet) vt diruto fundamento, ruat quæ superponitur
structura. Adde q; mirum in modum delectatur poetarum
& historiographorum stilo vocibus nimium exquisitis,
ac proinde obscuris, ornato, Indigno sane multoties dibi-
næ scripturæ pondere & magestate. Et quod minus feren-
dum est, q; dum vnicum eius studium institutumq; esse vi-
deatur, vt in nulla re conuenientem cum nostra editione
translationem edat, frequenter inusitatis vocibus & pe-
regrino sermone labefactat vim atq; energiam magnifici
cuiusdam sensus, quem recepta iam in vsu verba præse-
ferre intellexerunt viri non minus pii q̄ eruditi, qui diu

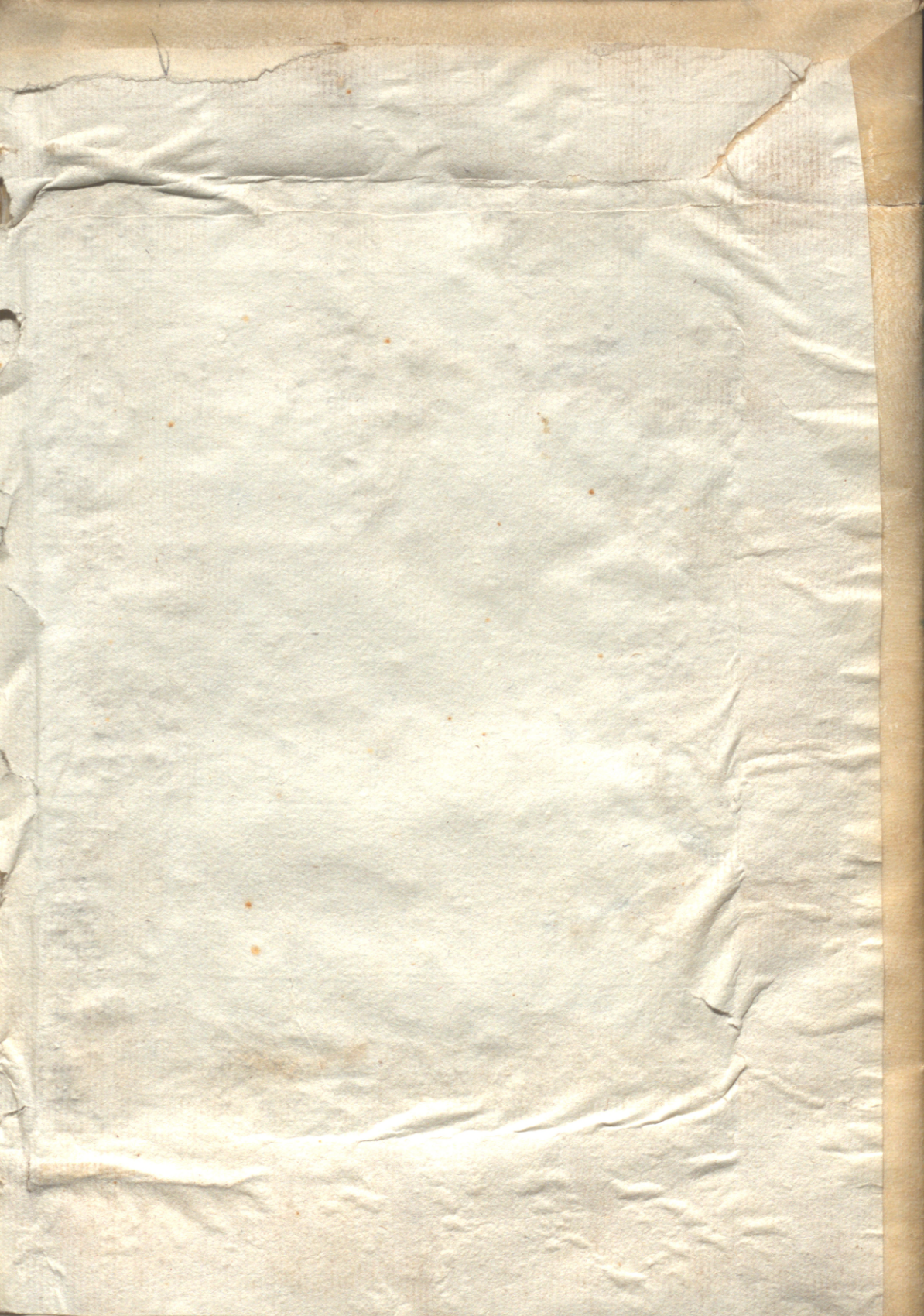
in sacris literis nō sine magna reipublicę christianę vtilita-
te versati sunt. Quamobrē peritorū virorū nec dubiæ fi-
dei consilio vsi, indignam esse censuimus quæ manibus
christianorum libere contrectetur, quæ quis non negemus in-
ueniri aliqua quæ sine periculo legi possent, sed nō sunt
tanti momenti, vt arbitremur magna vtilitate carituros
studiosos, si ea caruerint, quim potius iudicemus nō par-
uam erroris ansam nos prestitisse, nisi prohibuissem⁹ si-
cut per hoc nostrum edictum prohibemus,

Ingenium volitat,

Paupertas deprimit ipsum.

Biblioteca de Santa

126

CEN
fura
Gene
rali
Sera
das
San
Gua
fatio

Biblioteca de Santa Cruz

12610